



**කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය - ශ්‍රී ලංකාව**

*දුරස්ථ සහ අධිශේඛ අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රය*

**වෘත්තීය හා කළමනාකරණ අධ්‍යයන පීඨය**

ව්‍යාපාර කළමනාකරණවේදී (සාමාන්‍ය) උපාධි තෙවන පරීක්ෂණය (බාහිර) - 2021

අප්‍රේල් - 2024

**BMGT E3065 - ව්‍යාපාර මූල්‍ය**

- i. මෙම ප්‍රශ්න පත්‍රය කොටස් දෙකකින් (02) සමන්විත වේ. ('අ' සහ 'ආ' කොටස)
- ii. ප්‍රශ්න ගණන :  
අ කොටස - 10  
ආ කොටස - 04
- iii. සියලුම ප්‍රශ්න අනිවාර්ය වේ.
- iv. 'අ' කොටසෙහි පිළිතුරු පොතට අමුණන්න.
- v. ප්‍රශ්න පත්‍රයේ 'අ' කොටස විභාග ශාලාවෙන් පිටතට රැගෙන යාම සපුරා තහනම් වේ.

**අ කොටස**

නිවැරදි පිළිතුර යටින් ඉරක් අඳින්න.

- (01) පහත දෑ අතුරින් මූල්‍ය කළමනාකරණයේ ඉලක්ක නොවන්නේ,  
අ) පිරිවැය අවම කිරීම.  
ආ) ලාභය උපරිම කිරීම.  
ඇ) නිරන්තරයෙන් උච්ඡාවචනය වන ඉපැයුම් වර්ධනයන් පවත්වා ගැනීම.  
ඈ) වෙළඳපල කොටසක වටිනාකම උපරිම කිරීම.
- (02) පහත කාර්යයන් අතුරින් මූල්‍ය කළමනාකරුවෙකු විසින් ඉටුකරනු ලබන්නේ,  
අ) අතිකාල වියදම් සමාලෝචනය කිරීම.  
ආ) යෝජිත ව්‍යාපෘති ඇගයීම.  
ඇ) වියදම් ඒකක සඳහා පොදුකාර්යය කොටස් බෙදා වෙන්කිරීම.  
ඈ) ජංගම නොවන වත්කම් ක්ෂය කිරීම.

- (03) සම්මත අපගමනයෙන් මනිනු ලබන්නේ,
- අ) ආයෝජනයේ ලාභය
  - ආ) රඳවාගත් ලාභය
  - ඇ) ලාභාංශ ප්‍රමාණය
  - ඈ) අවදානම
- (04) මුදලේ කාලීන අගය විවිධ කාලසීමාවන්හි මුදල් ප්‍රවාහ සංසන්දනය කිරීම සඳහා යොදාගනු ලබන්නේ,
- අ) සියලුම මුදල් ප්‍රවාහ එකම කාලවකවානුවකට වට්ටම් කිරීම මගිනි.
  - ආ) සියලුම මුදල් ප්‍රවාහ එකම කාලවකවානුවකට සංගුණනය කිරීම (compounding) හෝ වට්ටම් කිරීම (discounting) මගිනි.
  - ඇ) සියලුම මුදල් ප්‍රවාහ එකම කාලවකවානුවකට සංගුණනය කිරීම මගිනි.
  - ඈ) ඉහත කිසිවක් නොවේ.
- (05) ඔබ රුපියල් 10,000 ක මුදලක් 12% අර්ධවාර්ෂිකව පොලී සංගුණනය වන ගිණුමක තැන්පත් කිරීමට එකඟවූයේ නම්, ඔබේ තැන්පතුව රු. 16,000 ක් වීමට ගතවන කාලය වන්නේ,
- අ) අවුරුදු 4.03
  - ආ) අවුරුදු 1.27
  - ඇ) අවුරුදු 2.07
  - ඈ) අවුරුදු 1.43
- (06) සීමාකාරී (restrictive) කෙටි කාලීන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කරන සමාගමක ලක්ෂණයක් වනුයේ, පහත සඳහන් ක්‍රියාවන් අතුරින් කුමන ක්‍රියාවද?
- අ) ජංගම වත්කම්වලට විකුණුම් ඉහළ අනුපාතයක් පවත්වා ගැනීම.
  - ආ) විශාල මුදල් ශේෂයක් තබා ගැනීම සහ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම.
  - ඇ) තොග සඳහා විශාල ආයෝජන සිදු කිරීම.
  - ඈ) ණයට විකුණුම් සඳහා ඉඩ නොදීම, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලැබිය යුතු ගිණුම් (ණයගැතියෝ) නොමැත.

- (07) කොටස් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමිවල වාසියක් නොවන්නේ පහත සඳහන් කරුණු අතුරින් කුමක්ද?
- අ) කොටස් හිමියන්ට තම කොටස් ටෙන්ඩර් කළ යුතුද නැද්ද යන්න තෝරාගත හැකිය.
  - ආ) කොටස් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ඉහළ ලාභාංශයක් පිහිටුවීම සහ පවත්වා ගැනීම වැලැක්වීමට උපකාරී වේ.
  - ඇ) නැවත මිලදී ගත් කොටස් නැවත විකිණීමෙන් හෝ පවරා ගැනීම් මඟින් අවශ්‍ය පරිදි මුදල් රැස්කර ගත හැකිය.
  - ඈ) කොටස් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සාමාන්‍යයෙන් ලාභාංශවලට වඩා ඉහළ අනුපාතයකට බදු අය කෙරේ.

- (08) පහත සඳහන් දත්ත භාවිතා කරගනිමින් 2023 වර්ෂය සඳහා මෙහෙයුම් තෝලන අනුපාතය (DOL) ගණනය කරන්න.

	2022 (රු.)	2023 (රු.)
විකුණුම්	2,250	1,250
පොලී හා බදු වලට පෙර ඉපැයුම්	1,125	450
කොටසක ඉපැයුම	15	9.5

- අ) 1.875
  - ආ) - 1.875
  - ඇ) 1.25
  - ඈ) - 1.25
- (09) ඉහත තොරතුරු පදනම් කරගෙන 2023 වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය තෝලන අනුපාතය ගණනය කරන්න.
- අ) - 0.386
  - ආ) 0.386
  - ඇ) - 0.55
  - ඈ) 0.55
- (10) මූල්‍ය ගිණුම්කරණයේ ජංගම වත්කම්වල කොටසක් ලෙස සාමාන්‍යයෙන් සලකනු ලබන්නේ පහත සඳහන් වත්කම්වලින් කවරක්ද?
- අ) දේපළ පිරිසත හා උපකරණ
  - ආ) දිගු කාලීන ආයෝජන
  - ඇ) වාණිජ පත්‍රිකා (Commercial Papers)
  - ඈ) භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර

(ලකුණු 02 x 10 = ලකුණු 20)

**ආ කොටස**

**ප්‍රශ්න අංක 01**

අ) මූල්‍ය කළමනාකරණය හඳුන්වන්න.

(ලකුණු 02)

ආ) ව්‍යාපාර මූල්‍ය විෂය ඒකකය සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසුව ඔබ විශ්වවිද්‍යාලය අසල ලිපිද්‍රව්‍ය වෙළඳසැලක් ආරම්භ කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම්, මෙම විෂය ඒකකයෙන් ලබාගත් මූල්‍ය තීරණ පිළිබඳ දැනුම ඔබ මේ කාර්යය සඳහා යොදාගන්නේ කෙසේද?

(ලකුණු 06)

ඇ) XYZ සමාගම නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා වඩාත් සුදුසු යන්ත්‍රය මිලදී ගැනීම සඳහා නව යන්ත්‍ර දෙකක් ඇගයීමට අපේක්ෂා කරයි. එක් යන්ත්‍රයක වටිනාකම රු. 150,000 වන අතර යන්ත්‍ර දෙකෙහිම ආයු කාලය වසර 05 ක් බැගින් වේ. යන්ත්‍ර දෙක සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලැබේ. යන්ත්‍ර දෙකෙහි සුන්බුන් අගයන් පහත පරිදි වේ.

යන්ත්‍රය	A	B
සුන්බුන් අගය	රු. 10,000	රු. 10,000

A යන්ත්‍රය සඳහා පළමු වසරේ නඩත්තු වියදම ලෙස රු. 20,000 වැය වුවද එය වසරකට 8%කින් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. B යන්ත්‍රයේ වාර්ෂික නඩත්තු පිරිවැය පළමු වසරේදී රු. 30,000 ක් වන අතර එය වාර්ෂිකව 12% කින් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

නව යන්ත්‍ර මගින් විවල්‍ය පිරිවැය අඩු කිරීමට ඉඩ ඇති බැවින්, භාවිතා කරන යන්ත්‍රය අනුව දායකත්වය වෙනස් වේ. එක් එක් යන්ත්‍රයෙන් ලැබෙන දායකත්වය (නඩත්තු පිරිවැය හැර) පහත පරිදි වගුගත කර ඇත. අරමුදල් ගලා ඒම එක් එක් වර්ෂය අවසානයේ සිදු වනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.

වර්ෂය	01	02	03	04	05
දායකත්වය - A යන්ත්‍රය (රු'000)	40	60	75	90	110
දායකත්වය - B යන්ත්‍රය (රු'000)	50	65	95	105	100
වට්ටම් අනුපාතය 12%	0.893	0.797	0.712	0.636	0.567



ඔබ විසින් යන්ත්‍ර A හා B සඳහා පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

- (i) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (ARR)
- (ii) ශුද්ධ වර්ථමාන අගය (NPV)
- (iii) කුමන යන්ත්‍රය තෝරා ගත යුතුද? පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 12)

(මුළු ලකුණු 20)

**ප්‍රශ්න අංක 02**

අ) මුදලේ කාලීන වටිනාකම පිළිබඳ දැනුම උපයෝගී කරගනිමින් පහත ගැටළුවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- (i) 2022 අගෝස්තු 11 වන දින නිපුන් ඔහුගේ ආයතන ප්‍රධානියාගෙන් රු. 18,000 ක මුදලක් ණයට ඉල්ලා ගත්තේය. නිපුන් 7% ක වාර්ෂික පොලී අනුපාතයක් ගෙවීමට එකඟ වූයේ නම්, මාස 16 ක් සඳහා ඔහු ගෙවිය යුතු මුළු මුදල ගණනය කරන්න.
- (ii) ඔබ රු. 8000 ක මුදලක් 12% වාර්ෂික පොලියක් ගෙවන ගිණුමක තැන්පත් කළේ නම්, වසර 10 කට පසුව ගිණුමේ කොපමණ මුදලක් තිබේද? පොලිය අර්ධ වාර්ෂිකව සංගුණනය (compounding interest) වේ.
- (iii) මාස 15 කින් රු. 30,000 ක මුදලක් ලබා ගැනීමට නම් 22.5% ක වාර්ෂික පොලියක් ගෙවන ගිණුමක අද දින කොපමණ මුදලක් තැන්පත් කළ යුතුද? (පොලිය අර්ධ වාර්ෂිකව සංගුණනය වේ.)
- (iv) ඔබ වසර 10 ක කල්පිරීමක් සහිත තැන්පතුවක රු. 2000 ක් ආයෝජනය කර 10% ක වාර්ෂික පොලී අනුපාතයක් අඛණ්ඩව ලබාගන්නේ යැයි සිතමු. මෙම ආයෝජනයේ අනාගත වටිනාකම ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 08)

ආ) පසුගිය වසර හතර තුළ M සහ N යන සුරැකුම්පත් වලින් ලද ප්‍රතිලාභ සහ එහි සම්භාවිතාවයන් පහත සඳහන් වේ.

වසර	සුරැකුම්පත් M		සුරැකුම්පත් N	
	සම්භාවිතාව	ප්‍රතිලාභ	සම්භාවිතාව	ප්‍රතිලාභ (%)
2023	0.10	-18	0.05	-15
2022	0.40	25	0.15	24
2021	0.15	13	0.35	30
2020	0.35	20	0.45	20

ඔබ විසින් පහත දැ ගණනය කරන්න.

- (i) සුරැකුම්පත් M සහ N හි අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභය (Expected Return)
- (ii) සුරැකුම්පත් M සහ N හි සම්මත අපගමනය (Standard Deviation)
- (iii) වඩාත්ම අවදානම ඇති ආයෝජනය කුමක්ද? ඔබේ පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 12)

(මුළු ලකුණු 20)

**ප්‍රශ්න අංක 03**

"CyberTech PLC" තාක්ෂණික කර්මාන්තයෙහි නියුතු, මෘදුකාංග නිර්මාණය කිරීම සඳහා විශේෂිත වූ ව්‍යාපාරයකි. මෙම ව්‍යාපාරයේ අලුතින් පත් කරන ලද මූල්‍ය කළමනාකරු ලෙස ඔබේ වගකීම වන්නේ සමාගමේ මූල්‍ය හා මෙහෙයුම් තත්ත්වය ඇගයීම සහ උපාය මාර්ගික සැලසුම් එකස් කිරීමයි. මේ සඳහා ඔබට සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය, ආදායම් ප්‍රකාශය හා අමතර තොරතුරු කිහිපයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

**CyberTech PLC**

**2023 දෙසැම්බර් 31 වන දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය**

	රු. 2023	රු. 2022
<b>වත්කම්</b>		
<u>ජංගම වත්කම්</u>		
මුදල්	67,500	45,000
ලැබිය යුතු ගිණුම්/ ණයගැතියෝ	45,000	38,250
බඩු නොගය	27,000	22,500
පෙරගෙවුම් වියදම් (Prepaid Expenses)	6,750	4,500
<b>මුළු ජංගම වත්කම්</b>	<b>146,250</b>	<b>110,250</b>
<u>ජංගම නොවන වත්කම්</u>		
<u>දේපල හා උපකරණ</u>		
ඉඩම්	371,250	276,750
ගොඩනැගිලි හා උපකරණ	261,878	288,000
<b>මුළු දේපල හා උපකරණ</b>	<b>633,128</b>	<b>564,750</b>
<b>මුළු වත්කම්</b>	<b>779,378</b>	<b>675,000</b>

වගකීම් සහ කොටස් හිමියන්ගේ හිමිකම		
ජංගම වගකීම්		
ගෙවිය යුතු ගිණුම්/ ණයහිමියෝ	87,750	90,000
කෙටිකාලීන ගෙවිය යුතු බිල්	6,750	4,500
<b>මුළු ජංගම වගකීම්</b>	<b>94,500</b>	<b>94,500</b>
දිගු කාලීන වගකීම්		
දිගු කාලීන ගෙවිය යුතු බිල්	157,500	175,500
<b>මුළු වගකීම්</b>	<b>252,000</b>	<b>270,000</b>
කොටස් හිමියන්ගේ හිමිකම		
සාමාන්‍ය කොටස් (රුපි. 1/=)	61,650	38,250
<b>අතිරේක ප්‍රාග්ධනය (Additional paid in Capital)</b>	<b>355,725</b>	<b>254,250</b>
<b>මුළු ප්‍රාග්ධනය (Total paid in Capital)</b>	<b>417,375</b>	<b>292,500</b>
රඳවාගත් ඉපැයුම්	110,003	112,500
<b>මුළු කොටස් හිමියන්ගේ හිමිකම</b>	<b>527,378</b>	<b>405,000</b>
<b>මුළු වගකීම් සහ කොටස් හිමියන්ගේ හිමිකම</b>	<b>779,378</b>	<b>675,000</b>

**CyberTech PLC**

2023 දෙසැම්බර් 31 න් අවසන් වූ වසර සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය

	රු. 2023	රු. 2022
අයහාරය	1,111,500	1,012,500
විකුණුම් පිරිවැය	315,000	285,750
<b>දළ ලාභය</b>	<b>796,500</b>	<b>726,750</b>
මෙහෙයුම් වියදම්	607,500	560,250
<b>ශුද්ධ මෙහෙයුම් ආදායම</b>	<b>189,000</b>	<b>166,500</b>
පොලී වියදම්	16,425	18,000
<b>බදු වලට පෙර ශුද්ධ ආදායම</b>	<b>172,575</b>	<b>148,500</b>
ආදායම් බදු (30%)	51,773	44,550
<b>ශුද්ධ ආදායම</b>	<b>120,802</b>	<b>103,950</b>

2023 වර්ෂය සඳහා

අතිරේක තොරතුරු

1. පවතින සාමාන්‍ය කොටස් ගණන 61 650
2. කොටසක ඉපැයීම රු. 4.41
3. කොටසක වෙළඳපොළ මිල රු. 33.75
4. කොටසක වාර්ෂික ලාභාංශ රු. 4.5

අ) CyberTech PLC හි 2023 වර්ෂය සඳහා පහත ගිණුම්කරණ අනුපාත ගණනය කර එක් එක් අනුපාතයන් කෙටියෙන් වෙන වෙනම පැහැදිලි කරන්න.

- (i) මුළු වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය
- (ii) ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය
- (iii) ලැබිය යුතු ගිණුම් පිරිවැටුම/ ණයගැනී පිරිවැටුම
- (iv) පොළී ආවරණ අනුපාතය
- (v) සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය

(ලකුණු 15)

ආ) සමාගම් කළමනාකාරීත්වය සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් සමාගමේ ලාභාංශ කොටස් හිමියන්ට බෙදා හැරීම සඳහා ලාභාංශ ප්‍රතිපත්ති ස්ථාපිත කර ඇත. ඒ අනුව සමාගම්වල භාවිතා කරන ලාභාංශ ප්‍රතිපත්ති වර්ග පහක් (05) කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 05)

(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 04

අ) සමාගමක එදිනෙදා කටයුතු විධිමත් ආකාරයෙන් පවත්වා ගැනීමට කාරක ප්‍රාග්ධනය ප්‍රශස්ත මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව "Ocean Diamond Ltd" හි මූල්‍ය කළමනාකරු ලෙස, සමාගමේ කාරක ප්‍රාග්ධනය කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම ඔබ වෙත පවරා ඇත.

රු. මිලියන

අයිතමය	ආරම්භක ශේෂය	අවසන් ශේෂය
බඩු තොගය	4 500	6 750
ලැබිය යුතු ගිණුම/ ණයගැනියෝ	3 600	4 500
ගෙවිය යුතු ගිණුම් / ණයහිමියෝ	1 688	2 250



රු. මිලියන

ණයට විකුණුම්	25 875
විකුණුම් පිරිවැය	18 450

සපයන ලද තොරතුරු භාවිතා කරමින්, මෙහෙයුම් වක්‍රය හා මුදල් වක්‍රය ගණනය කර ඔබේ පිළිතුර කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 10)

ආ) "Sunshine PLC" ඇඟලුම් අංශයේ ව්‍යාපාරයේ නියුතු සමාගමකි. එහි අවාදානම් රහිත අනුපාතය (risk free rate) 4.5% වන අතර අපේක්ෂිත වෙළඳපොළ ප්‍රතිලාභය (market return) 15% කි. වෙළඳපොළ අවාදානම් අධිකය (market risk premium) 10.5% කි. Sunshine PLC හි කොටස්වල බීටා (Beta) අගය 1.5 ලෙස ගණන් බලා ඇත.

(i) CAPM භාවිතයෙන් Sunshine PLC හි සාමාන්‍ය කොටස්වල පිරිවැය ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 02)

Sunshine PLC සමාගමේ ප්‍රාග්ධන ව්‍යුහය සාමාන්‍ය කොටස් සහ ණය යන දෙකින්ම සමන්විතය. වටිනාකමට ණය අනුපාතය (debt to value ratio) 50% කි. සමාගමේ ණය මත පොලී අනුපාතිකය 9% කි. ආයතනික බදු අනුපාතය 35% කි.

(ii) Sunshine PLC සඳහා බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන පිරිවැය (WACC) ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 02)

ඇ) පහත සඳහන් සංකල්ප/ න්‍යායන් කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

(i) බීටා (Beta) නිර්ණායක

(ii) කොටස් හිමියන්ගේ ධනය උපරිම කිරීම.

(ලකුණු 06)

(මුළු ලකුණු 20)